

Son vaxtlar Ermənistan hökumətinin təxribatçı fəaliyyəti bir daha sübut edir ki, bu dövlətin rəhbərliyi Dağlıq Qarabağ münacişəsinin sülh yolu ilə nizamlanması üçün danışıqlar prosesindən çox uzaqdır. Ermənistanda yaşayan yüz minlərlə türk müsəlmanı öz ata-baba yurdundan didərgin salan, Azərbaycan torpaqlarını işğal edən və bu ərazilərdə azərbaycanlı əhalinin etnik təmizlənməsinin təşkil edən, yerli əhaliyə qarşı insanlığa sığmayan cinayət törətmiş bir ölkə olan terrorçu Ermənistan rəhbərinin müsəlmanlara Ramazan bayramı təbrikləri yetirmək – İslam dininə münasibətdə ən yüksək riyakarlıq dərəcəsidir. Görünür ki, bir daha bizim bədnam qonşularımıza yada salmaq lazımdır ki, onlar yalnız müsəlmanlara qarşı keçirdikləri soyqırımları, terror əməlləri ilə əbədi yaddaşlarda qalacaqlar. Vaxtilə mövcud olmuş “Böyük Ermənistan” haqqında miflərin yaradılması, “erməni xalqının əzabkeşliyi” uydurulmuş iddialar erməni terrorizminin ideologiyasında əsas yer tutur. Bu isə öz növbəsində onların qanlı zorakılıq aktlarına bəraət qazandırmasına xidmət edir.

Erməni terrorizminin qanlı təcrübəsi mövcudluğunun bütün dövrü ərzində “Böyük Ermənistan” və “erməni soyqırımı” haqqında uzunmüddətli təbliğatla və təşkil olunmuş ictimai rəyə psixoloji təzyiqlə pərdələnmişdi. Nəticədə xeyli vaxt ərzində dünyada bir çox ictimai xadimlər və siyasətçilər erməni terror təşkilatlarını milli-azadlıq hərəkatının bir hissəsi kimi bilavasitə və ya dolayısı ilə, onların cinayətkar fəaliyyətini bəyənənək qəbul ediblər. Erməni terrorizmi Türkiyənin sabitliyini sarsıtmaq və bəzi başqa dövlətlər tərəfindən ona təzyiq etmək vasitəsidir. Qondarma “erməni soyqırımı”, tarixi faktların əksinə, ən yüksək səviyyələrdə siyasi spekulyasiya predmetinə çevrildi.

Nəticədə, erməni təşkilatları tərəfindən yaradılmış miflər, demək olar ki, bütün ermənilərin ağıllarına və şüurlarına sahib ola-raq yalnız Anadolu türkləri deyil, həm də Azərbaycan xalqına qarşı çoxsaylı qanlı terror aksiyalarını həyata keçirmələrinə bəhanə oldu. “Daşnaksütyun”un terror fəaliyyəti, həmçinin Türkiyə ilə dost münasibətlərində olan bir çox dövlətlərin vətəndaşlarına qarşı yönəldilmişdi.

“Erməni xalqının məhv edilməsi haqqında” yeni miflərin yaradılması “Daşnaksütyun”un fəaliyyətində mühüm yer tutur-du. Onların arasında 1915-ci ildə guya Osmanlı hökuməti tərəfindən edilmiş “erməni soyqırımı” haqqında uydurulmuş iddianı xüsusi qeyd etmək lazımdır. Mübaligəşiz təsdiq etmək olar ki, “erməni soyqırımı” ildirim sürətilə bütün ermənilərin şüurlarına hakim kəsildi. Çünki bu mifin yaradılmasında təkçə “Daşnak-sütyun” deyil, həm də Eçmiədzin kilsəsi daxil olmaqla, erməni cəmiyyətinin bütün təbəqələri iştirak edirdilər. Hər il onlar aprelin 24-nü, “erməni soyqırımı”nı xatirə günü kimi qeyd edirlər. Bundan başqa, Ermənistan Respublikası, erməni kilsəsi və müxtəlif erməni təşkilatları dünyanın bir çox ölkələrində “erməni soyqırımı”nın həm müxtəlif dövlətlər, həm də beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınması üçün aktiv təbliğat aparırlar. Fikrimizcə, “erməni soyqırımı” haqqında mif erməni terrorizminin sonrakı inkişafı üçün aparıcı rollardan birini oynadığına görə, onun formalaşması tarixinə aydınlıq gətirmək lazımdır.

Məlum olduğu kimi, Birin-ci dünya müharibəsi zamanı qanunsuz erməni silahlı dəstələri de-fakto vuruşan tərəf idi. Türkiyə vətəndaşları olan ermənilərin silahlı dəstələri – Türkiyəyə qarşı çar Rusiyası tərəfində vuruşurdular. Bundan başqa, erməni silahlı dəstələri, həmçinin türk ordusunun ar-xasında hərbi əməliyyatlardan

Dövlətçiliyini terror və qan üzərində quran Ermənistan

uzaqda da fəaliyyət göstərirdilər. Onlar talanlar edir, yaşayış məntəqələrini dağıdır, kütləvi surətdə insanları (etnik türkləri və kündləri) öldürürdülər. Qanunsuz erməni silahlı hərbi hissələrinin fəaliyyətinin planlaşdırılması və idarə edilməsi erməni partiyaların və onların özəklərinin “komitə üzvü” adlandırılan rəhbərləri tərəfindən aparılırdı. Bu şəraitdə Osmanlı hökuməti “komitə üzvləri”nin həbsi haqqında qərar qəbul etdi. 1915-ci il aprelin 24-də dövlətə qarşı fəaliyyətdə ittiham olunan 2345 “komitə üzvü” həbs edildi. Eçmiədzində erməni kilsəsinin katolikosu V Qevorq ABŞ Prezidentinə göndərdiyi teleqramda Osmanlı hökuməti tərəfindən ermənilərin kütləvi məhv edildiyini bildirir və erməni xalqına kömək göstərməyi xahiş edirdi. Bu haqda çar Rusiyası da məlumatlandırıldı. Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi dərhal Londonda, Vaşinqtonda, Parisdə və Romada səfirlərinə teleqram göndərir. Bu teleqramlarda çar Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi öz səfirlərini fəaliyyətlərini aktivləşdirməyi və Britaniya, ABŞ, Fransa və İtaliyanın “Osmanlı dövlətinə ermənilərin soyqırımı”nı tanımasına nail olmasını xahiş edirdi.

Beləliklə, erməni siyasətçiləri, alimləri və ictimai xadimlərinin haqqında çox danışıqları 1915-ci ilin 24 aprel gününün, ilk növbədə Osmanlı dövlətinin daxilində real-laşdırılmasınının həmin ilin mayın sonunda başlanan ermənilərin köçürülməsi ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. İkincisi, uydurma “erməni soyqırımı” uzun illər üçün erməni terrorçularının hücumunun obyektlərini müəyyən etdi. Bunlar Türkiyə və Azərbaycanın dövlət və ictimai xadimləri, həmçinin Türkiyə ilə dost münasibətində olan ölkələrin vətəndaşları oldu.

Birinci dünya müharibəsindən və Azərbaycan Demokra-tik Respublikasının (ADR) devrilməsindən sonra Türkiyə və Azərbaycanın ic-timai-siyasi xadimlərinin qətili “Daşnaksütyun”un əsas vəzifələrindən biri oldu. Bu məqsədlə, 1919-cu ildə Yere-vanda “Daşnaksütyun”un IX qurultayında əsl adı Qaregin Pastermacyan olan Armen Qaroun rəhbərliyi altında “Nemesis” (“Cəza”) xüsusi terror təşkilatının

aksiyasının başlanğıcı haqqında qərar qəbul edildi. O, Osmanlı parlamentinin keçmiş deputatı idi və Birinci dünya müharibəsinin başlanğıcında qaçıb çar Rusi-yası tərəfə keçmişdi. “Nemesis” əməliyyatlarının koordinatoru Amerikada yaşayan, əsl adı Akop Ter-Akopyan (Hagop Ter Hagopi-an) olan Türkiyədən gəlmiş erməni Şahan Natali (Shahan Natali) idi. Maliyyə, logistika və kadrların hazırlanmasına Aron Sachaklyan (Aaron Sachaklian) cavabdeh idi.

“Nemesis”in siyahısına Türkiyə və Azərbaycanın 745 siyasi və dövlət xadiminin adı daxil edilmişdi. Tezliklə, 1920-ci ilin cəmi bir neçə ayı ərzində ADR-in görkəmli xadimləri N.Yusifbəyli (may, 1920-ci il), F.Xoyski və X.Xasməmmədov (19 iyun 1920-ci il), H.Ağayev (19 iyul 1920-ci il) erməni ter-rorçularının qurbanları oldular. “Nemesis” qurbanlarından biri də Osmanlı hökumətinin Daxili İşlər naziri və daha sonra Hərbi naziri olmuş Tələt paşa idi. O, 1921-ci il martın 15-də Berlinin ən izdihamlı küçələrindən birində Soqomon Teyleryan tərəfindən öldürülmüşdü. Siyasi təzyiqlər nəticəsində məhkəmə prosesi “soyqırımı” haqqında iddialarla şouya çevirilmişdi – məhkəmə terrorçuya bəraət hökmü çıxartdı. Berlin Dairə Məhkəməsi terrorçu Teyleryanı deyil, faktiki olaraq Türkiyəni mühakimə edirdi. Ölüm cəzası tələb etmiş prokurorluq məhkəmənin bəraət hökmünə etiraz etdi, amma sonra öz tələbindən geri çəkildi. Məhkəmə üzvləri siyasi düşüncələrinə görə seçilmişdilər və işin müzakirəsi zamanı ittiham edilənin vəkil tərəfindən gizli təhdidlərə məruz qalırdılar. Məhkəmədə Teyleryan öz hərkətlərinə onunla haqq qazandırırıdı ki, onun ailə üzvləri Bir-inci dünya müharibəsi dövründə Türkiyə hökuməti tərəfindən məhv edilmişdi.

Diğər bir cinayət, terror hadisəsi isə 1921-ci ilin iyulunda İstanbulda baş vermişdi. ADR dövründə çalışan Daxili İşlər naziri, tanınmış dövlət xadimi Behbud xan Cavanşir 1921-ci il iyulun 17-də erməni terrorçu Mişaq Torlakyan tərəfindən qətlə yetirilmişdi. Keçirilən məhkəmədə Azərbaycan nümayəndəsinin

gərgin səyi nəticəsində prokuror daşnak terrorçusu Mişaq Torlak-yan üçün ölüm hökmü tələb edir. Lakin ertəsi gün gözlənilmədən prokuror işdən uzaqlaşdırılır.“XX əsrin məhkəməsi” adlanan Azərbaycanın sabiq Daxili İşlər naziri Behbud xan Cavanşi-rin məhkəmə prosesi erməni havadarlarının təzyiq və təsiri nəticəsində ört-basdır edildi. Cinayət cəzasız qaldı. Bu, insan haqq və hüquqlarını rəhbər tutan Avropa Məhkəməsi tarixində “qara ləkə” olaraq yaddaşlarda

qaldı. Bəlkə, elə bu cəzasızlığın nəticəsidir ki, XX əsrin əvvəllərində terrorun miqyası daha da genişləndi. Bütlükdə, erməni terrorizminə bəraət hökmü çıxarıldı və bununla da erməni terrorçularının 70-80-ci illərdə bütün türk dünyasına qarşı qanlı aksiyalarına “yaşıl işiq” yandırıldı.

Haqiqətən də, daşnak qəzeti “Armenian Weekly” 1983-cü il martın 9-da Yuqoslaviyada türk səfiri Qalip Balkarı öldürmüş iki erməni terrorçusu üzərində qurulan məhkəmə prosesi ilə əlaqədar yazırdı ki, bu proses “o cəhətdən “Teyleryan-Torlakyan konqreslərinə” oxşadı ki, terror-çular öz hərəkətlərini Türkiyəyə qarşı siyasi tələbləri ilə doğ-rultmağı bacardılar”. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Berlin Dairə Məhkəməsinin biabırçı hökmündən dərhal sonra dünya-nın müxtəlif ölkələrində erməni terrorçularına oxşadı ki, terror-çular öz hərəkətlərini Türkiyəyə qarşı siyasi tələbləri ilə doğ-rultmağı bacardılar”. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Berlin Dairə Məhkəməsinin biabırçı hökmündən dərhal sonra dünya-nın müxtəlif ölkələrində erməni terrorçularına oxşadı ki, terror-çular öz hərəkətlərini Türkiyəyə qarşı siyasi tələbləri ilə doğ-rultmağı bacardılar”. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Berlin Dairə Məhkəməsinin biabırçı hökmündən dərhal sonra dünya-nın müxtəlif ölkələrində erməni terrorçularına oxşadı ki, terror-çular öz hərəkətlərini Türkiyəyə qarşı siyasi tələbləri ilə doğ-rultmağı bacardılar”. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Berlin Dairə Məhkəməsinin biabırçı hökmündən dərhal sonra dünya-nın müxtəlif ölkələrində erməni terrorçularına oxşadı ki, terror-çular öz hərəkətlərini Türkiyəyə qarşı siyasi tələbləri ilə doğ-rultmağı bacardılar”.

Qeyd etmək lazımdır ki, Birinci dünya müharibəsindən sonra Os-manlı Türkiyəsi və Azərbaycanın rəsmi şəxslərinin qəttlərində ixtisaslaşmış “Nemesis” erməni xüsusi terror təşkilatının qruplaş-maları 1920-ci illərin ortalarında öz fəaliyyətlərini dayandırdılar, lakin onların mövcudluğu bitmədi. Haqiqətən, 1981-ci ildə Erməni

Milli Komitəsinin (Los-Anceles) “Christian Science Monitor”un redaktoruna ünvanlanmış məktubunda hiyləgərcəsinə vur-ğulanırdı ki, beynəlxalq səhnədə onilliklərlə mövcud olmuş bir sıra təşkilatlar erməni müqavimətini bütün mümkün olan sülh yolları ilə davam etdirməyə çalışırdı. Sonda, bəzi ermənilər sülh yolu ilə nizamlanmanın nəticəsi olma-dığından məyus olaraq zorakılıq-dan istifadə etməyə başladılar. Fikrimcə, bu və başqa erməni terror təşkilatları həqiqətdə

haqqında nəticəyə gələrək, dünya ictimaiyyətinin diqqətini “erməni xalqının probleminə” cəlb edilməsi məqsədi ilə terror aktlarının həyata keçirilməsi me-toduna qayıtmağa qərar verirlər. Bu dövrdə “Daşnaksütyun”un çoxsaylı terror qruplaşmaları yaradılmışdı – “Erməni inqilab or-dusu”, “Yeni erməni müqaviməti”, “Ermənistanın azad olması üçün yeni erməni müqaviməti”, “Erməni azadlıq təşkilatı”, “Erməni soy-qırımına münasibətdə ədalət mübarizləri”, “Erməni soyqırımı

ədalət komandosları”, “Erməni soyqırımının qisasçıları” və s. 1972 -1991-ci illər ərzində bu qruplaşmalar tərəfindən türk diplomatları, siyasətçiləri və biznesmenlərinə qarşı 300-dən çox terror aktı törədilmişdi. Xüsusilə, onlar Avstriya, Fransa, Yuqoslaviya, İsveçrə, Avstraliya, Belçika, Bolqarıstan, Danimarka, İspaniya, ABŞ və BMT-də ... türk diplomatlarını öldürmüşdülər. Terror aktlarına bəraət qə-zandıрмаq üçün daşnak qəzeti “Armenian Weekly” bildirdirdi ki, “erməni ordusu və kommando-sun Türkiyənin rəsmi şəxslərinə qarşı aktları ədalətlidir və erməni xalqının əksəriyyəti tərəfindən dəstəklənin” və “ermənilər yalnız “yaradılış aktları” kimi bu zorakı aktlar nəticəsində oyana bilərlər, çünki Türkiyənin istənilən nümayəndəsinin məhv edilməsi erməni ləyaqətinin bərqərar olma-sını təsdiqləyir”.

Daşnaklar, ermənilərin “belə hərəkətlərdə iştirak etməsinə” “müstəsna hüquq” olduğu-nu bildirir və deyirdilər ki, “bu hərəkətlər terrorizm deyil”. 1985-ci ildə “Daşnaksütyun”un 23-cü Ümumdünya Konqresində “Siyasi platforma” qəbul edilmişdi. Burada elan edilirdi ki, “Naxçı-van, Qarabağ və Axalkalakini əhatə edən Vilson sərhədlərində azad, müstəqil və birləşdirilmiş Ermənistanın yaradılması EIF-in əsas siyasi məqsədidir”. Plat-formada, həmçinin bildirilirdi ki, “erməni məsələsinin həlli yolunda Türkiyə bizim düşmənimizdir” və “türk imperiyasının möv-cudluğu erməni məsələsinin həllinə prinsipial olaraq ziddir”. Həmçinin iddia edilirdi ki, “erməni xalqının fiziki mövcudluğu-nu və öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu təmin etməsi üçün özünümüdafiəyə müraciət etməkdən başqa seçimi qalmaq-mışdı “.

Yetmişinci illərin əvvəllərində marksizm-leninizm ideologi-yasına tərəfdar olan ASALA (Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia) terror təşkilatı yaradılmışdı. Bu erməni terror təşkilatının məqsədi Türkiyənin şərqİ, şimali İran, indiki Ermənistan ərazisi, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu və Naxçı-van Muxtar Respublikası əraziləri daxil olmaqla “Böyük Ermənistan” yaratmaq və həmçinin uy-durma “erməni soyqırımı”nın dünya ictimaiyyəti tərəfindən tanınması idi. Bu təşkilat Türkiyə hökumətini “1915-ci ildə, guya, 1,5 milyon erməninin qətili üçün

“öz məsuliyyətini açıq tanımağa, təzminat ödəməyə və ermənilərə ərazi güzəştə getməyə məcbur etmək fikrindədir. Simptomatikdir ki, 1982-ci il avqustun 7-də An-karanın beynəlxalq aeroportunda erməni terrorçuları 10 nəfərini öldürmüş və 71-ni yaralamışdılar. Polis terror aktı zamanı öldürül-müş və yaranmışların sayını həbs edilmiş erməni terrorçula-rından biri Levon Ekmekçiyana məlumat verdikdə, o, “bu, çox azdır” demişdi. Bu təşkilatın məqsədlərinin reallaşdırılmasının əsas metodu-terror aktlarının keçirilməsidir.

ASALA ABŞ, Yunanıstan, Kipr, Fransa, İran, Livan və Suriyadan erməni diasporu-nun dəstəyini alır. SSRİ-nin mövcudluğu dövründə ASALA öz məqsədlərinə nail olmaq üçün əməliyyat meydanı kimi Ermənistan SSR-dən fəal istifadə edirdi. 1975-ci ilin yanvarında Beyrutda Ümumdünya Kilsələr Şurasının binasında ASALA döyüşçüləri tərəfindən həyata keçirilmiş terror aktı erməni terror təşkilatlarının qanlı fəaliyyətində yeni eranın başladığı haqqında dünya ictimaiyyətinə xəbər verdi. Belə ki, ASALA nümayəndəsinin bəyanatına əsasən, “1975-ci ildə təşkilatın birinci əməliyyatı ermənilərin Birləşmiş Ştatlara mühacirətinin dəstəklənməsi məqsədilə Ümumdünya Kilsələr Şurasının ofisinə qarşı keçirilmişdi”.

Tezliklə ASALA-nın çoxsaylı erməni terror qrupları yaradı-lır: “Erməni azadlıq cəbhəsi” (1979-cu il), “Erməni azadlıq hərəkatı” (1981-ci il), “Orli” (1981-ci il), “İntihar edənlərin eskadronu” (1981-ci il), “9 İyun” (1991-ci il), “Erməni birliyi” (1988-ci il), “Gənc ermənilər ittifaqı” (1990-cı il) və b. Bundan başqa, ASALA terror təşkilatı qanlı aksiyalarını tez-tez “Orli” və “3 oktyabr” qrupları adından həyata keçirirdi. Əvvəlcə, bu təşkilatların həmlələrinin obyektı türk diploma-tları idi. Sonradan onlar Türkiyə ilə dost münasibətində olan və ASALA-nın döyüşçülərini həbs edən dövlətlərin vətəndaşlarına və nümayəndələrinə qarşı çox-saylı hücumlar edirlər. Qarabağ münacişəsinin gərginləşdiyi dövrdə onlar Dağlıq Qarabağa silah çatdırılması və muzdurluların cəlb olunması ilə məşğul olurdu-lar, həmçinin Dağlıq Qarabağda etnik azərbaycanlılara qarşı çox-saylı hücumlar həyata keçirirdilər.

1975 – 1985-ci illər ərzində dünyanın 21 ölkəsinin 38 şəhərində ASALA-nın terror qruplaşmaları tərəfindən 110-dan çox terror aktı həyata keçirilmiş-di, onlardan 39-u silahlı hücum, 70-dən çoxu bomba partlayışı ilə müşayiət olunmuşdu. Bu aktlar nəticəsində 42 türk diplomatı və digər dövlətlərin 4 diplomatı öldürülmüş, həmçinin 15 Türkiyə vətəndaşı və digər dövlətlərin 66 vətəndaşı müxtəlif ağırlıq dərəcəsinə yarananmışdı.

Fikrimcə, erməni terror maşınının bu vandalizm həqiqətləri haqqında bütün dünya bilməlidir.

Kamran BEHBUDOV,
“ADA” Universitetinin
professoru

Xalq q zeti 2020.- 6 iyun.- S.5.